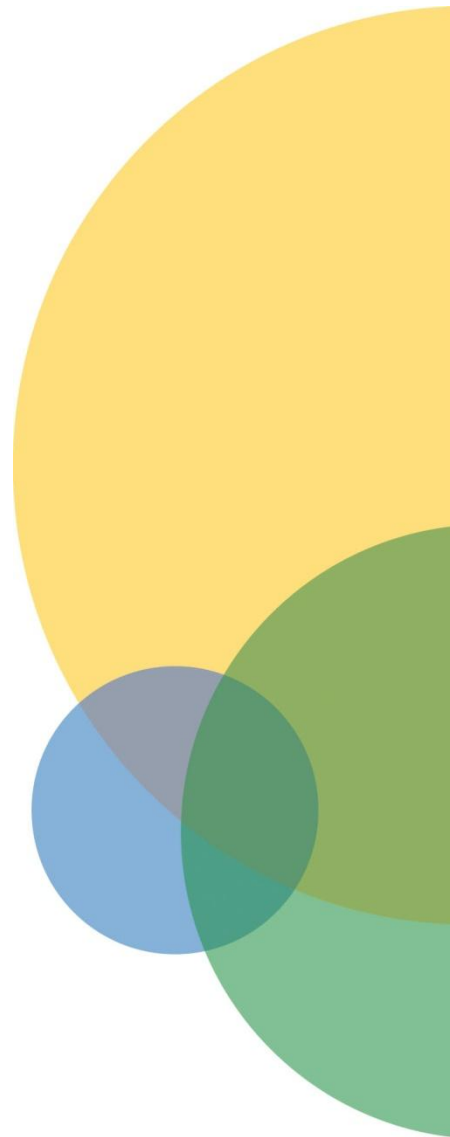

Päivähoito- tilojen valvonta

Tähän ohjeeseen on koottu ne vaatimukset ja suositukset, joihin ympäristökeskus kiinnittää huomiota valvoessaan päivähoitotilojen olosuhteita. Poikkeaminen vaatimuksista edellyttää lisäperusteluja ja -selvityksiä. Asuinhuoneistoon perustettavaan korkeintaan 10 lapsen ryhmäperhepäiväkotiin sovelletaan normaaleja asuinhuoneistolle asetettavia vaatimuksia. Ohjeiden toimenpiderajat perustuvat Asumisterveysasetukseen (sosiaali- ja terveysministeriön asetus 545/2015) ja Valviran Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeeseen (Ohje 8/2016 osat I – V) ellei muuta ole mainittu.

Sisältö

PÄIVÄHOITOTILOJA KOSKEVIEN ASIOIDEN KÄSITTELY YMPÄRISTÖKESKUKSESSA.....	2
ILMOITUKSET JA VALVONTASUUNNITELMAN MUKAISET TARKASTUKSET	2
TILOJA JA YMPÄRISTÖÄ KOSKEVAT VAATIMUKSET	3
YMPÄRISTÖ JA PIHA-ALUE	3
TILASUUNNITTELU	5
SISÄILMASTO.....	5
ÄÄNENERISTYS JA MELU	6
WC- JA SIIVOUSTILAT	7
KEITTIÖ.....	7
JÄTEHUOLTO	8

Päivähoitotiloja koskevien asioiden käsittely ympäristökeskuksessa

Suunniteltaessa tiloja päivähoitokäyttöön toiminnanharjoittajan tai suunnittelijan on syytä olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä ympäristökeskukseen. Ympäristökeskus voi antaa lausunnon uusien päivähoitotilojen suunnitelmista tai olemassa olevien tilojen tarvitsemista muutostöistä.

Ympäristökeskuksen ympäristöterveysosaston ja elintarviketurvallisuusosaston lisäksi päivähoitoasioita käsitteleviä muita tahoja ovat muun muassa aluehallintovirasto, varhaiskasvatusvirasto, rakennusvalvontavirasto ja pelastuslaitos.

Ilmoitukset ja valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Terveydensuojelulain mukainen ilmoitus ja terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Viimeistään 30 vuorokautta ennen päivähoitotoiminnan aloittamista tulee toiminnanharjoittajan tehdä ympäristökeskukselle terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuus koskee tavanomaisen päivähoito- ja kerhotoiminnan lisäksi myös sellaista omassa kodissa tapahtuvaa päivähoitotoimintaa (esimerkiksi perhepäivähoito), jossa on asukkaan lisäksi muitakin työntekijöitä ja normaalia perhepäivähoitoa enemmän lapsia. Ilmoituksen liitteenä on suositeltavaa olla asemapiirustus, pohjapiirustukset kaikista tiloista ja selvitys ilmanvaihdosta. Ilmoitus lähetetään osoitteeseen: Helsingin kaupunki, Ympäristökeskus, PL 500, 00099 Helsingin kaupunki tai ymk@hel.fi.

Päivähoitotilan ilmoituksen käsittely (rekisteröinti) sisältää sitä koskevien tietojen kirjaamisen valvontaviranomaisen ylläpitämään valvontakohdetietokantaan sekä päivähoitohuoneiston alustavan riskinarvioinnin. Valvontaviranomainen lähettää toimijalle todistuksen ilmoituksen käsittelystä ja arvion tarkastusajankohdasta. Ilmoituksen rekisteröinnistä peritään ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu. Huoneistoon tehdään terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen tarkastus rekisteröinnin jälkeen.

<http://www.hel.fi/static/ymk/lomakkeet/ymparistoterveydenhuollon-taksa.pdf>

Myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta tulee tehdä ilmoitus ympäristökeskukselle. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi lasten määrän huomattava lisäys ja aiemmin muussa käytössä olleen tilan ottaminen päivähoitokäyttöön (esimerkiksi päiväkodin yhteydessä oleva asunto). Menettelytapa on sama kuin edellä. Muutosilmoitusten käsittelystä peritään ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Ympäristökeskukselle tulee myös ilmoittaa, mikäli toiminnanharjoittaja tiloissa vaihtuu. Ilmoituksen voi tehdä vapaamuotoisesti tai samalla lomakkeella kuin toiminnan aloittamisenkin ja tiedoista tulee ilmetä uuden toiminnanharjoittajan yh-

teystiedot. Myös toiminnan lopettamisesta tulee ilmoittaa ympäristökeskukselle. Toiminnanharjoittajan vaihtumista tai toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen käsittelystä ei veloiteta.

Huoneistoon tehdään terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen tarkastus rekisteröinnin jälkeen. Suunnitelmallisella valvonnalla tarkoitetaan kohteessa tehtäviä terveydellisten olojen tarkastuksia ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaan. Valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista laskutetaan toiminnanharjoittajaa ympäristölautakunnan vahvistaman taksan mukaisesti.

Elintarvikelain mukainen ilmoitus ja elintarvikevalvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Elintarvikealan toimijan tulee tehdä ympäristökeskukseen elintarvikelain 13 §:n mukaan kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta, kuten päiväkodin keittiöstä, viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ilmoitus toimitetaan Helsingin kaupungin ympäristökeskukseen PL 500, 00099 Helsingin kaupunki. Elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittely (rekisteröinti) sisältää sitä koskevien tietojen kirjaamisen valvontaviranomaisen ylläpitämään valvontakohtetietokantaan sekä elintarvikehuoneiston alustavan riskinarvioinnin. Valvontaviranomainen lähettää toimijalle todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Huoneistoon tehdään elintarvikelain mukainen suunnitelmallinen tarkastus rekisteröinnin jälkeen.

Ilmoituksen käsittelystä ja elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, näytteenotoista ja tutkimuksista veloitetaan niistä aiheutuneet kustannukset. Maksut määräytyvät ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Tarkastusten ja näytteenottojen määrä perustuu toiminnan riskinarviointiin sekä omavalvonnan toimivuuteen.

Elintarvikehuoneiston toimijan vaihtumisesta, toiminnan keskeyttämisestä sekä toiminnan lopettamisesta on viivytyksettä ilmoitettava ympäristökeskukseen.

Ilmoituslomakkeet ovat saatavilla ympäristökeskuksen [www-sivuilta \(www.hel.fi/ymk/lomakkeet\)](http://www.hel.fi/ymk/lomakkeet).

Tiloja ja ympäristöä koskevat vaatimukset

Ympäristö ja piha-alue

Päivähoitopaikan sijaintipaikkaa suunniteltaessa tulee selvittää, ovatko muun muassa alueen melutaso, ilmanlaatu ja maaperä toimintaan soveltuvat.

– Valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) on suunnittelua varten annettu ympäristömelun yleiset ohjearvot sekä ulkona että sisällä esiintyvälle melulle. Päätöksen mukaan liikenteen ja muiden lähiympäristön melulähteiden aiheuttama päivääjän (klo 7-22) keskiäänitaso (L_{Aeq}) ei saa ylittää 55 dB ulko-oleskelualueilla. Sisätiloissa päivääjän keskiäänitaso saa olla enintään 35 dB ja yöajan keskiäänitaso enintään 30 dB (ympäri vuorokautiset päiväkodit).

Jo noin tuhannen auton liikennemäärä vuorokaudessa voi aiheuttaa viereisellä tontilla melutason ohjearvon ylittymisen. Paras ratkaisu on sijoittaa piha- ja leikki-alueet suojaan rakennuksen taakse. Jos melutason ohjearvo ylittyy, piha-alueiden suojaksi voidaan edellyttää meluntorjuntatoimia, kuten meluesteen, esimerkiksi tonttimeluaidan, rakentamista ja sisätilojen suojaamiseksi tavanomaista parempaa rakennuksen ulkoseinien, ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyttä. Tonttia ei voida pitää sopivana päivähoitokäyttöön, jos ohjearvo ylittyy meluntorjuntatoimista huolimatta.

– Valtioneuvoston päätöksessä (480/1996) on annettu ohjearvot ilman epäpuhtauksille kuten typidioksidille ja hengitettävälle hiukkasille. Kaupunkialueella suurin ilmanlaatuun vaikuttava tekijä on liikenne. Myös kohteen lähellä olevat teollisuuslaitokset tai muut teolliset tai liikennettä lisäävät toiminnot voivat vaikuttaa ilmanlaatuun paikallisesti.

Ilmanlaadun ohjearvot on määritelty terveydellisin perustein ja niitä sovelletaan muun muassa maankäytön ja liikenteen sekä rakentamisen suunnittelussa. Terveysvaikutustutkimusten mukaan herkimpiä liikenteen päästöille ovat lapset ja vanhukset sekä sydän- ja hengityselinsairauksia potevat henkilöt. Näin ollen päivähoitotilat kuuluvat niin sanottuihin herkkiin kohteisiin.

Ilman epäpuhtauksien takia päivähoitotilojen ja ulkoilualan vähimmäisetäisyys ajoradan reunasta on liikennemäärän mukaan seuraava:

Ajoneuvoa/vrk	Herkän kohteen etäisyys tien reunasta (m)	
	minimi ¹	suositus ²
5 000	10	20
10 000	20	40
20 000	40	80
30 000	60	120
40 000	80	160
50 000	100	200
60 000	120	200
70 000	140	200
80 000	150	200
90 000	150	200
100 000	150	200

Tiedon sijaintipaikan liikennemäärästä saa kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolta. Mikäli päivähoitotila sijoittuu vilkasliikenteiseen ympäristöön, tulee paikan soveltuvuus aiottuun käyttöön selvittää aina tapauskohtaisesti yh-

¹ Esitetyt minimietäisyydet koskevat olemassa olevia sekä täydennysrakentamiskohteita.

² Suositusetäisyydet koskevat uusia alueita.

teistyössä ympäristökeskuksen kanssa. Tonttia ei voida pitää sopivana päivähoitotoiminnalle, jos ilmanlaadun ohjearvojen oletetaan ylittyvän.

Rakennuksen tuloilmanottoaukot tulee aina sijoittaa mahdollisimman puhtaaseen paikkaan ja etäälle liikenneväylistä, jätteiden keräilypisteistä ja rakennuksen huoltoliikenteen käyttämistä väylistä. Puhtainta ilma on yleensä kattotasolla, rakennuksen suojan puolella. Vilkasliikenteisessä ympäristössä myös tuloilman suodatuksen tasoon tulee kiinnittää huomiota. Rakennusvalvonta edellyttää liikennealueiden läheisyydessä yleensä F 7 -tason suodatusta.

– Päivähoitotilan sijaintipaikkaa suunniteltaessa tulee selvittää, onko alueen mahdollinen aiempi toiminta (esimerkiksi teollisuus-, varasto- ja varikkoalueet) aiheuttanut maaperän likaantumista siinä määrin, että se tulee puhdistaa. Niin ikään tulee varmistaa, ettei maaperästä kulkeudu rakenteiden läpi sisäilmaan haitallisia määriä radonia.

– Rakennuspaikan on syytä olla maaperältään riittävän kuiva rakenteiden kosteusvaurioiden välttämiseksi. Pintavesien poisjohtamisesta tulee huolehtia (Suomen rakentamismääräyskokoelma C2).

– Piha-alueen valvonnan osalta tarkempia tietoja antavat varhaiskasvatusviraston aluepäällikkö ja aluehallintovirasto.

Tilasuunnittelu

– Tilat tulee suunnitella siten, että ne ovat helposti puhtaana pidettäviä. Suunnittelussa tulee välttää muun muassa korkealla sijaitsevia, hankalasti puhdistettavia tasoja.

– Yli 20 lapsen päiväkodeissa tulee varata terveydenhoito- / eristystilaksi soveltuva huone, jossa on syytä olla käsienpesuallas sekä tilan läheisyydessä wc. Esimerkiksi henkilökunnan työtila, toimisto tms. voidaan varustaa käsienpesualtaalla ja sijoittaa jonkin erillisen wc:n läheisyyteen.

– Valaistuksen tulee olla riittävä. Valaistuksen suunnittelussa voidaan käyttää Suomen Valoteknillisen Seuran suosituksia ja RT-korttia 75-10569 sekä RT-korttia 07-10912. Lasten käytössä olevissa tiloissa on syytä olla ikkunapinta-ala vähintään 10 % lattiapinta-alasta riittävän luonnonvalon saannin varmistamiseksi. Osapäiväryhmien ja kerhojen tiloissa voidaan pienempi ikkunapinta-ala katsoa riittäväksi, mutta ikkunat tulee kuitenkin olla.

– Tilasuunnittelussa voi käyttää apuna muun muassa Helsingin kaupungin varhaiskasvatusviraston Päiväkodin tilasuunnitteluohjeita ja RT-korttia 96-11003.

Sisäilmasto

– Rakennuksen suunnittelun yhtenä tärkeänä tavoitteena on oltava hyvä ja terveellinen sisäilmasto. Tämä edellyttää suunnitelmia muun muassa rakennustyön

aikaisten suojausten, kosteudenhallinnan, materiaalivalintojen ja ilmanvaihtolaitteiston puhtauden varmistamiseksi.

– Rakentamisessa tulee suosia ympäristöystävällisiä ja vähäpäästöisiä materiaaleja (M1-luokan materiaalit).

– Sisäilmassa ei saa esiintyä terveyshaittaa aiheuttavina pitoisuuksina mikrobeja, pölyä, kaasumaisia yhdisteitä tai muita epäpuhtauksia.

– Asumisterveysasetuksen mukaisena keskiarvona mitattuna

- sisäilman lämpötilan tulee lämmityskaudella olla vähintään +20 °C
- lattian pintalämpötilan tulee olla vähintään +19 °C
- seinien pintalämpötilan vähintään +16 °C

– Asumisterveysasetuksen mukaan

- rakenteen pistemäinen pintalämpötila ei saa alittaa +11 °C:ta
- huoneilman lämpötilan tulee olla lämmityskaudella +20 - +26 °C
- lämmityskauden ulkopuolella +20 - 32 °C

– Päivähoitopaikoissa ulkoilmavirran on tulee olla käytön aikana vähintään 6 dm³/s henkilöä kohden. Ulkoilmavirta saa kuitenkin olla 4 dm³/s henkilöä kohden, jos varmistetaan siitä, etteivät sisäilman epäpuhtauspitoisuudet tai lämpötila kohtaa niin suuriksi, että ne aiheuttavat terveyshaittaa taikka kosteus nouse niin suureksi, että se voisi aiheuttaa mikrobikasvun riskiä rakenteissa. Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa vetoisuutta ja tuloilman epäpuhtaudet tulee poistaa mahdollisimman hyvin. Yksi tapa arvioida ilmanvaihdon riittävyttä suhteessa tilan käyttöön on sisäilman hiilidioksidimittaus.

– Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa D2 on lisäksi esitetty erilaisten huoneistojen ja tilojen uudisrakentamiselle sovelletut ilmanvaihtovaatimukset.

– Oleskelu- ja työskentelytiloissa tulee olla ainakin yksi avattava tuuletusikkuna.

– Uloskäyntien yhteydessä (varauloskäyntejä lukuun ottamatta) tulee olla tuuli-kaappi tai muu tekninen ratkaisu vetohaittojen ehkäisemiseksi.

Ääneneristys ja melu

– Lasten käytössä olevien tilojen ääneneristys ja meluntorjunta on suunniteltava ja toteutettava tilan käyttö huomioon ottaen niin, että toimintaa vastaavat riittävän hyvät ääniolosuhteet on mahdollista saavuttaa. Tilojen ilma- ja askelääneneristävyyden tulee täyttää Suomen rakentamismääräyskokoelman C1 vaatimukset. Eri-tyisesti asuintalorungon sisällä sijaitsevista kohteista tulee huolehtia riittävästä ääneneristäväyydestä ympäröiviin asuntoihin nähden.

- Tilojen vaimennus tulee saattaa sellaiseksi, että jälkikaiunta-aika leikkihuoneissa ja vastaavissa tiloissa on enintään 0,6 sekuntia. Em. vähimmäisvaatimusta parempi vaimennus vähentää edelleen melusta aiheutuvaa häiriötä tiloissa.
- Ilmanvaihtolaitteista ja muista rakennuksen teknisistä laitteista aiheutuva melun keskiäänitaso (L_{Aeq}) saa lasten käytössä olevissa tiloissa olla päiväaikana (klo 7-22) enintään 35 dB. Teknisten laitteiden yöaikaisen melun enimmäistaso (L_{AFmax}) (klo 22–7) ei saa ylittää 33 dB:ä. (ympäri vuorokautiset päiväkodit).

Wc- ja siivoustilat

- Kokopäiväryhmän tiloissa tulee olla yksi wc-istuin ja käsienpesuallas jokaista alkavaa kymmentä lasta kohti. Osapäiväryhmien ja kerhojen tiloissa voidaan katsoa yksi wc ja käsienpesuallas riittäväksi 15 lasta kohti. Leikkipuistorakennuksissa vähimmäisvaatimus on yksi wc ja käsienpesuallas 25 lasta kohti. Henkilökunnalla tulee olla omat wc-tilat. Henkilökunnan wc-tilojen suunnittelussa voi käyttää ohjeena RT-korttia 94-10969.
- Käsienpesualtaan lisäksi tulee olla myös suihkuallas tai vastaava alapesupaikka ainakin alle kolmevuotiaiden lasten pesutiloissa.
- Kuravaatteiden pesua ja kuivatusta varten suositellaan järjestettävien tilat mieluiten sisäänkäynnin yhteyteen. Kurapesupaikassa on syytä olla hiekanerotuskai-vo viemäreiden tukkeutumisen estämiseksi.
- Mahdolliset hiekka- ja vesileikkipaikat on syytä sijoittaa erilleen pesutiloista.
- Siivousvälineille ja -aineille tulee varata erillinen tila, jossa tulee olla vesipiste, lattiakaivo, kuivatuspatteri ja teline siivousvälineille sekä riittävästi hyllytilaa. Siivoustilojen suunnittelussa voi käyttää ohjeena RT-korttia 91-10971.

Keittiö

- Päiväkodin keittiö voi toimia joko valmistus-, kuumennus- tai jakelu- / tarjoilu-keittiönä. Keittiö tulee mitoittaa ja varustaa toiminnan ja annosmäärien mukaan.
- Keittiö ei saa toimia läpikulkutilana. Myös jakelukeittiön on syytä olla erotettavissa oleskelutiloista riittävän hygieniatason varmistamiseksi.
- Keittiössä tulee olla erillinen käsienpesuallas nestesaippua-annostelijoineen ja paperipyyhetelineineen sekä erilliset vesipisteet ruoanvalmistusta ja astioiden esipesua varten.
- Pienissä yksiköissä, joihin ruoka tulee valmiina (jakelukeittiö), voi keittiö olla normaali kotikeittiö. Tällöin kaksialtaisen tiskipöydän toista allasta voidaan käyttää käsienpesuun. Altaan yhteyteen tulee järjestää nestesaippua-annostelija ja paperipyyheteline.

- Keittiössä tulee olla siivousvälineiden säilytystä ja huoltoa varten erillinen ja asianmukaisesti varustettu tila (tilassa on vesipiste, lattiakaivo ja kuivatuspatteri sekä teline siivousvälineille). Suuremmissa yksiköissä siivoustilan tulee olla varustettu omalla poistoilmanvaihdolla. Pienissä yksiköissä ei edellytetä vesipistettä eikä lattiakaivoa.
- Keittiöhenkilökunta voi käyttää muun henkilökunnan kanssa yhteisiä wc- ja sosiaalitylöitä, mutta erillisten tilojen varaaminen keittiöhenkilökunnalle on suositeltavaa. Mikäli käytössä on yhteinen wc-tila, tulisi tilaan asentaa liiketunnistinhana. Wc-tilat eivät saa avautua suoraan tiloihin, joissa käsitellään elintarvikkeita.
- Keittiön käytössä tulee olla riittävästi kuiva-ainevarastotilaa ja kylmäsäilytystilaa.
- Elintarvikkeiden kuljetuslaatikoita varten tulee järjestää sateelta ja vahinkoeläimiltä suojatut tilat.
- Keittiössä tulee olla riittävästi työskentelytilaa ja keittiön pintamateriaalien tulee olla helposti puhtaana pidettäviä. Valmistuskeittiöissä lattia- ja seinäpintojen tulee olla vesipesun kestäviä.
- Keittiöön tulee järjestää keittiötyypin vaatima riittävän tehokas tulo- ja poistoilmanvaihto. Keittiön lieden ja uunin yläpuolella tulee olla huuva ja rasvasuodatin sekä astianpesukoneen yläpuolella höyrykupu.
- Melua tuottavat laitteet kuten kylmälaitteiden kompressorit tulee mahdollisuuksien mukaan sijoittaa muualle kuin keittiöön meluhaittojen vähentämiseksi.
- Keittiössä on syytä olla tila myös henkilökunnan toimistotarvikkeille tai suuremmissa keittiöissä mieluiten oma toimistotyöpiste.
- Keittiössä tulee olla erilliset astiat biojätteille ja sekajätteille. Keittiön yhteyteen on syytä varata tilaa useille jäteastioille, jotta myös tarkempi lajittelu on mahdollista (esimerkiksi pahvi, kartonki, metalli ja lasijäte).
- Ruokailutilaan tai sen välittömään läheisyyteen suositellaan asennettavan käsienspesuallas nestesaippua-annostelijoineen ja paperipyyhketelineineen ruokailijoita tai muuta tarvetta varten.
- Keittiön suunnittelussa voi käyttää apuna Helsingin kaupungin ohjeita kahvilan tai ravintolan perustajalle.

Jätehuolto

- Lasi-, metalli-, pahvi- ja kartonkijäte tulee lajitella erilleen, mikäli niitä poistetaan käytöstä vähintään 50 kg viikossa. Mahdolliset vaaralliset jätteet tulee toimittaa luvalliseen keräyspaikkaan, esimerkiksi Sortti-asemalle. Tilan suunnittelussa on syytä varautua lajittelun tehostumiseen tulevaisuudessa. Tarkempia ohjeita jäteti-

lan suunnittelusta ja jätehuollon järjestämisestä on muun muassa Pääkaupunki-seudun ja Kirkkonummen yleisissä jätehuoltomääräyksissä.

– Jätekatoksen /-aitauksen tulee sijaita vähintään kahdeksan metrin etäisyydellä ikkunoista ja muista ilmanottoaukoista.

– Rakennuksen yhteydessä sijaitsevassa suljetussa, lämpimässä jätehuoneessa tulee olla riittävä, muusta rakennuksesta erillinen poistoilmanvaihto sekä lattia-kaivo ja vesipiste tilan puhdistusta varten. Biojätteen keräyspisteen on syytä olla jäähdytetty hajuhaittojen ehkäisemiseksi lämpiminä vuodenaikoina.

Lisätietoja päivähoitotiloja koskevien asioiden käsittelystä saa ympäristökeskuksen terveydensuojeluyksikön päivähoitotiloja valvoilta ympäristötarkastajilta, vaihde: (09) 310 1635.

Keittiön suunnitteluun, ilmoituksen rekisteröintiin ja omavalvontaan liittyvää neuvontaa saa ympäristökeskuksen palvelunumerosta (09) 310 14000.